

VERITAS

Történetkutató Intézet és Levéltár

Tartalom

- VERITAS-est
- Hírek
- Olvasnivaló:

- *Apponyi Albert jelölései Nobel-békedíjra*
- *A név kötelez. A kárpótlási iratanyag különleges dokumentumai 2.*
- *Antall József orvostörténeti kutatásainak alapvonásai*

- Cikkajánló
- Adatkezelési tájékoztató

VERITAS-est

Valós és virtuális térhasználat, szimbólumok Budapesten

Január 9-én, kedden 18 órakor rendezzük a VERITAS-estek sorozat nyolcvanötödik vitáját, a **Valós és virtuális térhasználat, szimbólumok Budapesten** címmel. **Hermann Róbert**, kutatócsoportvezető moderálásával **Vörös Boldizsár**, a HUN-REN-BTK, tudományos főmunkatársa és **Dubniczky Zsolt**, intézetünk főkönyvtárosa vitatják meg az est témáját.

Kép forrása: FSZEK, Budapest Gyűjtemény

[A vita ezen a linken is követhető](#)

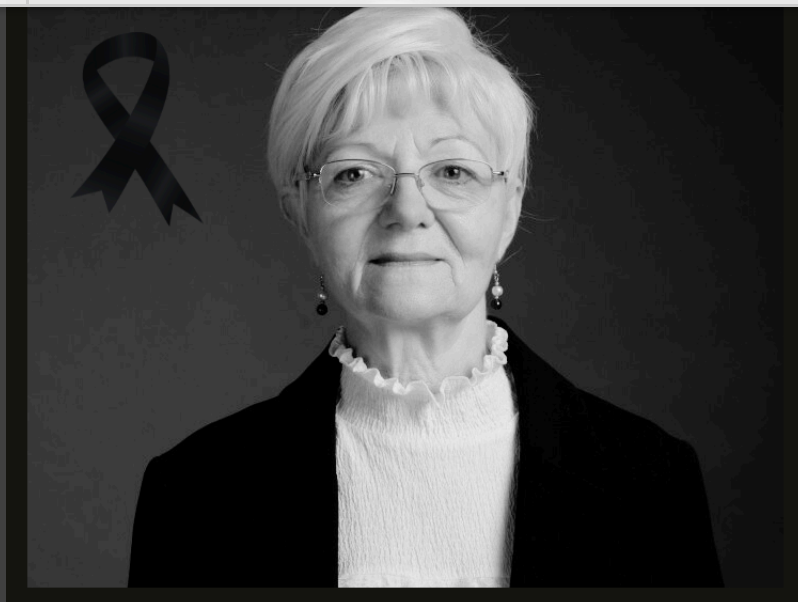
[Tovább a linkre](#)

HÍREK

Mély megrendüléssel tudatjuk, hogy 2023. december 3-án hosszan tartó, súlyos betegség után elhunyt gazdasági munkatársunk, **Gál Zsuzsanna Terézia**, vagy ahogy mindannyian hívtuk **Zsana**.

A Szombathelyen végzett középiskolája után Hatvanba került, ahol képesített könyvelő-vállalati tervező, statisztikus képesítésre tett szert. Ezt követően Vácott mérlegképes könyvelői minősítést szerzett. Zsana a pályáját a KSH Számítástechnikai Vállalatnál kezdte, mint adatrögzítő, de dolgozott pénzügyi tanácsadóként, könyvelőként, majd gazdasági igazgatóként kereskedelmi cégeknél. Intézetünkhöz 2021-ben csatlakozott. Sajnos idejekorán elragadta őt a betegség, mely ellen hatalmas erővel, kitartóan és optimistán küzdött.

Gál Zsuzsanna Terézia 62 évet élt. Isten nyugosztalja, nem felejtjük el!

2023-ban is ünnepélyes keretek között adták át a Nemzetstratégiai Kutatóintézet által kiírt Tudományos Alkotói Pályázat díjait. Az első díjat intézetünk munkatársa, **Seres Attila** "*A kárpátaljai magyarok tömeges áttelepedése Magyarországra 1979-1990 között*" című pályamunkája nyerte. Az ünnepélyes díjátadóra 2023. november 24-én Debrecenben, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet V. Interdiszciplináris Konferenciája keretében került sor.

2023. november 17-én az MTA Alumni Programja keretében, a Magyar Tudomány Napjához kapcsolódóan **Seres Attila**, intézetünk főmunkatársa két tudományos előadást tartott egykori alma materében, a budapesti Veres Pálné Gimnáziumban.

Kép forrása: Seres Attila

Olvasnivaló

Apponyi Albert jelölései Nobel-békedíjra

Gróf Apponyi Albert (1846–1933) az 1890-es évtized derekán csatlakozott az Interparlamentáris Unió munkájához, amely a pacifisták nemzetközi fórumának számított és ért el ott sikereket több nyelven elmondott felszólalásaival, valamint így tett szert elismerésre és szerteágazó kapcsolati hálóra külföldön. A boldog békeidők második felében Berzeviczy Alberttel – az első Tisza István-kormány kultuszminiszterével, majd az MTA elnökével – közösen Apponyi volt a hágai székhelyű Nemzetközi Választott Döntőbíróság magyar bírója. Arra

közoktatásügyi miniszter lett, 1907-ben egy miniszteri körrendeletben május 18-át a Béke Napjává nyilvánította és meghagyta, hogy az iskolákban e napon a béke fontosságáról oktassák a diákságot. Pacifista tevékenységéért 1911-ben magyar egyetemek Nobel-békedíjra jelölték.

Kép: László Fülöp: Gróf Apponyi Albert portréja, kép forrása: Wikipedia

[Anka László teljes cikke itt olvasható el](#)

A név kötelez.

A kárpótlási iratanyag különleges dokumentumai 2.

1962-ben mutatták be a Felmegek a miniszterhez című magyar vígjátékot, amelyet Bán Frigyes rendezett. A XX. századi magyar filmjátszás legnagyobb alakjai alakították a főbb szerepeket, a teljesség igénye nélkül Páger Antal, Gózon Gyula, Rajz János, Szirtes Ádám, Zenthe Ferenc, Mádi Szabó Gábor, Bánhidi László, Békés Itala, Tompa Sándor, Schubert Éva is játszott a filmben. A filmalkotás a II. világháborút követő termelészövetkezet-szervezésről szól, melyben kiemelt fontosságot kap a gazdálkodó egység elnevezése. A történet a képzeletbeli Rendes községben kezdődik, ahol termelészövetkezet a „Száz százalék” elnevezést kapta, mutatva ezzel, hogy a faluban mindenki belépett. Azaz, hogy majdnem mindenki, egy gazda ugyanis vonakodik, hogy mit tegyen, és az ő tagsága nélkül már nem lehetne a hangzatos elnevezést használni, így kezdetét veszi a győzködés, hízselgés, hogy ő is tag legyen.

Jelen írásomban csak azért mutattam be jobban fenti alkotást, mert ebből is látszik, hogy milyen nagy fontosságú dolog volt annak idején, hogyan is

elkötelezettségét is, amely abban az időben létkérdés volt.

Kép forrása: Wikipedia

[Noszkó-Horváth Mihály teljes cikke itt olvasható el](#)

Antall József orvostörténeti kutatásainak alapvonásai

Antall József politikai szerepvállalását egy három évtizedes tudományos pályafutás előzte meg, emellett az 1970-es évek elejétől megteremtette munkatársaival az akkor nemzetközi hírű honi orvostörténeti kutatások intézményes háttérét és európai rangra emelték azt, ezzel húzóággá téve a honi történettudomány nemzetközi elismertetésében ezt a területet. Mindemellett Antall József orvostörténeti kutatásainak témaválasztása is tanulságos. Korai kutatási területéhez tartozott a magyar orvostudomány XVIII–XIX. századi története. Az 1970-es években elsőként rámutatott a magyar orvosi kar felállításában és általában Mária Terézia egészségügyi reformjait illetően a holland Gerard van Swieten udvari orvos szerepére, akit az uralkodónő nemcsak fia, II. József nevelésével bízott meg, hanem a birodalom teljes körű intézményi háttérének kiépítésével és ezen belül a nagyszombati egyetem orvosi karának megszervezésével is megbízott. A bécsi iskolához tartozó orvosokat aztán azonnal magyar orvosok váltották, például Bene Ferenc, Stáhly György és Stáhly Ignác, valamint Rácz Sámuel és mások, akiknek nevelőmunkája nyomán már a XIX. században számos kiváló, a pesti egyetemen végzett orvos működött.

[Kincses Katalin Mária teljes cikke itt olvasható el](#)

Cikkajánló

Olimpikon Szamosújvárról

A Korunk kulturális folyóirat XXXIV/12. decemberi számában olvasható **Szakály Sándor** írása *Olimpikon Szamosújvárról* címmel.

[Szakály Sándor írása itt olvasható el](#)

A történelmi régmúlt emlékezete a Horthy-korszak emléktörvényeiben

A Somogy című kulturális folyóirat 2023. 2. számában jelent meg **Hollósi Gábor** *A történelmi régmúlt emlékezete a Horthy-korszak emléktörvényeiben* című tanulmánya.

[Hollósi Gábor írása itt olvasható el](#)

A háttérben, szerényen, de szívósan

120 éve született **B. Farkas Ferenc** parasztpárti politikus.

„Kerestelek ma, gratulálni akartam, mert úgy hallom, megkínáltak egy bársonyszékkel és nem ültél bele. Ha így történt, tökéletesen rád vall: egész életedet másképpen intézted, mint mások s ebben sem követed a hazánkban szokásos eljárást, mert azt már hallottam, hogy valaki nem akart fölkelni egy ilyen székből, de hogy ne akarjon beleülni, arra nincsen példa kevés számú, nyolc-tíz milliányi honfitársunk között. Mindig megörvendeztetsz magatartásoddal; egyébként Magyarországnak majd akkor gratulálok, ha egyszer elfogadod ezt az ülőhelyet, aminél a Mignon teraszának kis vasszékei persze kényelmesebbek voltak.” **Ottlík Géza**

[Farkas Judit írása itt olvasható el](#)

Az új adatkezelési tájékoztatónkat [itt tudja elolvasni](#):

A VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár kizárólag a saját rendezvényeivel és programjaival kapcsolatos meghívók és értesítők küldésére használta fel eddig az Ön személyes adatait (név és e-mail cím), azokat harmadik félnek nem adja át a jövőben sem. Ha nem ért egyet az Ön személyes adatainak (név, e-mail cím) további kezelésével, és a jövőben nem szeretne hírlevél formájában értesülni a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár legújabb híreiről, rendezvényeiről és programjairól, akkor kérjük, hogy jelezze ezt az info@veritas.gov.hu címen! Ebben az esetben véglegesen és helyreállíthatatlanul töröljük Önt az adatbázisunkból. Ha az adatkezeléssel kapcsolatban bármilyen kérdése vagy észrevétele van, akkor forduljon hozzánk az info@veritas.gov.hu e-mail címen.

Bízunk benne, hogy továbbra is figyelemmel kíséri a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tevékenységét.

Copyright © VERITAS INTÉZET ÉS LEVÉLTÁR

Nem szeretne több hírlevelet kapni? [Ide kattintva iratkozhat le.](#)